

2. svetovna vojna

1.9.1939

1)Ali je 2. svetovna vojna nasledek prve?

Stara nasprotja v Evropi ostajajo-> FR:Ne

2)Mirovne pogodbe po 1. svetovni vojni. Vzroki!

Mirovne pogodbe oslabijo poražene države. Poleg Nemčije želijo nove meje
Japonska, Italija, Sovjetska zveza.

3)Vloga Društva narodov: zgolj simbolna. Niso zmožni rešiti konfliktov.

4)Gospodarska kriza.

5)Izjemen razvoj Nemčije in Japonske v 30-ih letih (oboroževanje, industrija)

6)Pomirjevalna politika zahoda(neuspešna)-VB, FR->pelje v vojno

Popuščanje Nemcev glede Avstrije in Češke.

7)Nemci razvijejo teorijo **BLIETZKRIEGA**(ogromni stroški)

8)SZ ne pristane na sodelovanje s FR in VB, s katerim(dogovorom) bi obkolili Nemčijo. 23.8.1939 nastane **Ribentrop-Molotov sporazum**->SZ in Ne s tajnim delom- razdelitev Poljske -> omogoči napad -> 31.8.1939 pride ponoči do zrežiranega napada (SS- Nem se preoblečejo v Poljake in napadejo Nemško radijsko postajo na Poljskem v kraju Glivice -> Nemčija v operaciji Weiss=Beli napade Poljsko => **ZAČETEK DRUGE SVETOVNE VOJNE!!!**

3.9. VB in Fr napovesta vojno, N ne napadeta, Poljaki se ne morejo braniti na dveh frontah in do 8.10. je **Poljska razdeljena**. Poljska je **prvi primer nemške rasne politike (najhujši totalitarizem)** -> ubijejo 22% Poljakov = 6 mio.

Po razkosanju Poljske začne z vojno SZ s pritiskom na Baltske države z diplomatsko pretvezo=postavitev vojaških oporišč->države kapitulirajo.

Sovjetska zveza

diplomatsko pritiska na Latvijo, Litvo, Estonijo; pozimi 1939-napad na Finsko. Od nje zahteva Karelijo in določena ozemlja Laponske-> Finci presenetijo s taktičnimi enotami na smučeh. Finska prisili na te zahteve spomladi 1940, od Romunije so Sovjeti prisili, da jim odstopi Besarabijo. SZ kasneje kot zmagovalka 2. svetovne vojne legalizira svoje pridobitve.

Nemčija

1940: Hitler nadaljuje z operacijami v nevtralnih državah: Švica, Danska, Norveška, Irska, Jugoslavija, Iberski polotok, Grčija, Turčija, Benelux... **Hitler nevtralnosti ni spoštoval!** Od aprila do junija napade nevtralnno Dansko(napade s teorijo blietzkriega) in Norveško(simpatizer **Qusling**-izdajalec).

V maju se usmeri na Benelux (presenetijo Francoze) **1. sv. vojna->pozicijska**
2. sv. vojna->pozicijska

Gradijo na pozicijski vojni->Maojnotova linija. Hitler gre čez Benelux skozi Ardene v Francijo->FR napadena->jo sesuje.

Britanci pridejo Francozom na pomoč v kraju Dunkerque.

Hitler zahteva podpis kapitulacije Francije: junij 1940: **v Parizu podpišejo kapitulacijo Francije.**

Hitler pride tudi do Atlantika in se odloči, da bo J del Francije proglasil za samostojno državo: **VICHYSKA FRANCIJA**, ki jo je vodil Hitlerjev simpatizer Petain.

Operacija **MORSKI LEV** (Nemci) -> bitka za Anglijo-Nemci izgubijo: nepripravljeni na radar, odločilen tudi pogum britanskih pilotov (na vsak način želeli ubraniti v zraku)

Nemci ustavijo razvoj raket V1, V2 (Werner von Braun)

VOJNI POŽAR SE ŠIRI

Vojna iz lokalnega spopada postane svetovna.

27.4.1940 – Berlin: **TROJNI PAKT** na osi

Rim(Italija) - Berlin(Nemčija) – Tokio(Japonska) } podpisnice

SZ podpis zavrne->jeseni 1940 napad na SZ

Hitler prisili k podpisu pakta **Slovaško, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Jugoslavijo**. Slednja **odstopi**. Ko Hitler zasede Jugoslavijo, k trojnemu paktu pristopi **NDH=Neodvisna država Hrvaška(Ustaši)**

TROJNI PAKT:

- ♥ doktrina o življenjskem prostoru (lebensraum), pomoči, itd.
- ♥ vojaška... pomoč podpisnicam
- ♥ interesna razdelitev sveta

Italija je najšibkejši člen. Hitler je računal, da mu bo Italija pomagala pri napadu na VB.

Italijani preko Albanije napadejo Grčijo in S Afriko. Grki se najprej branijo, nato pa se prelevijo v napadalca => Italija izgubi 1/3 Albanije, Abesinijo in Etiopijo.

6.4.1941 operacija **MARITA**: začne jo Hitler->napade Jugoslavijo in Grčijo; do 21.4.1941 – Nemški vojaki osvojijo Atene.

Vojna se preseli na jug – se širi v Sredozemlje -> tudi v S Afriko. Italijani niso mogli zavzeti Malte.

Hitler sestavi **AFRIŠKI KORPUS**, vodi general Ervin Rommel – »puščavska lisica« -> reševal je slab položaj Italije v Afriki, na območju Libije izgubijo trdnjavi Tobruk in Bengazi.

Rommel zaustavi Britance in jih prisili k umiku. Hitler ukaže Rommelu, naj prodre na Arabski polotok-> vojna za **NAFTO** (ostale čete prek Kavkaza)

22.6.1941-**BARBAROSA**- cesar, ki dobi vse spopade – misija **BARBAROSSA** (jo pripravlja Hitler)- **napad na SZ**- naenkrat napade 75% pehote (3,25 mio), 2240 letal in 157 divizij.

Končni cilj: Ruse potisniti nazaj do Urala. Hitler je želel Leningrad, Moskvo in Kavkaz. Dobil bi rad lebensraum in nafto. **Dobil ni ničesar!!!**

Hitlerjeve največje napake:

- ♥ **rudno bogastvo-za Uralom** (Rusi vse institucije umaknejo za Ural)
- ♥ Hitler pridobi na svojo stran podjarmljena ljudstva, a **izgubi podporo vojaških središč**
- ♥ **napačno je razporejal vojaške enote** (v Moskvi je le ena)

December 1941-Nemci iz napadalne pridejo v obrambno pozicijo. Rusom je prišel na pomoč »**general zima**«->hud mraz! Huda zima-sneg-močvirje.

VOJNA NA PACIFIKU

ZDA : JAPONSKA

Konflikt zaradi interesov.

7.12.1941: napad na **Pearl Harbour** na Havajih-> Japonski napad na največje letalsko oporišče (slabo vreme) v ZDA..... Japonska napade, vendar niso bili uspešni, saj letalonosilke niso prišle v pristanišče.

ZDA vstopijo v vojno!->Japonci začnejo z operacijami v Aziji: napad na Filipine, Mindanao, Luzon. Zasedejo Hongkong in nato se usmerijo na Pacifik=> Indonezija in Tihomorska otočja=> Nova Gvineja

Japonci nastopajo s tezo osvoboditeljev.

- krut odnos do podjarmljenih ljudstev
- vseskozi v naletu do avgusta 1942
- želeli sesuti Avstralijo

Avgust 1942 prelomna bitka-> **BITKA ZA GUADALCANAL**- Salamonovi otoki: med Gvinejo in Avstralijo. Bitka prinese preobrat na bojiščih-v vojni.

PREOBRAZ V VOJNI

1.)

Avgust 1942 na Aleutih se je odvila ključna bitka na Pacifiku, ki je pomenila **uvod v Guadalcanal**. Japonska in Američani: **bitka za Midway**

Spopad **NIMITZA (ZDA) in JAMAMOTA (Japonska)**

Bitka traja 3 dni; Japonci izgubijo 4 letalonosilke, Američani pa le 1; preseli se na Guadalcanal; **Japonci dobijo:**

- >Korejo
- >J Kitajske
  - *Hongkong
  - *Singapur
- >Filipine
- >Indokino

2.)

Bojišče v **S Afriki**: junij 1940-avgust 1943: solo akcije Italijanov, napad na Angleže, a Italijani kmalu doživijo poraz. Aprila 1941 izgubijo V Afriko (Etiopijo); padec mest na obali Libije: Tobruj, Sidi Barrani, Bengazi.

Ključna tankovska bitka v bližini Aleksandrije med VB in Nemci (S Afrika), Nemci (Ervin) potiskajo Britance iz Libije v Egiptu, mesto **EL ALAMEIN**(predmestje Aleksnadrije)- bitka pri El Alameinu-spopad Romela (Ne) in Montgomeryja (VB).

Montgomery je imel premoč, imel je 230 000 mož->potiska Rommla v smeri Tunizije, kjer se boji končajo. To operacijo imenujemo operacija **križar** : **CRUSADER**.

V Casablanci in Oranu (Maroko) se izkrcajo Američani z vojskovanjem Eisenhower »**železni Ike**«, ki začne z operacijo **TORCH=bakla**-> hiter prodor. Porazijo sile Vishyske Francije.

Maja 1943 pade Tunis: zajetih 250 000 nasprotnikov (Italijanov in Nemcev)-> obkoljene centralne sile. Rommel jih še 1x prelisiči; svoje elitne enote prek Sicilije prenese v Rim, se izmuzne.

3.)

a.) **Preobrat na vzhodni fronti: neuspešno obleganje Leningrada.**

Oblegajo ga Nemci in sicer 900 dni; Stalin ni dovolil evakuacije prebivalstva-> mraz, bolezni, sestradanost-> umre 1 mio Leningrajčanov (civilne žrtve); Nemci oblegajo z letali, topovskimi izstrelki,...

b.) **Bitka za Stalingrad: Največja prelomnica v 2. svetovni vojni**

Hitler pošlje armade v smeri Kavkaza-prodirali so na območje SZ->želi doseči žitnico SZ in naftna polja; prodor vodi maršal von Paulus s 6. armado. Prišel je pred to mesto ob reki Volgi - l. 1942 (jeseni). Do 10.11.1942 Nemci zavzamejo 9/10 mesta. Nemcem je Stalin preprečil napredovanje.

Začne se bitka za centimetre->na zimo prispejejo krepitve->do januarja 1943 je spravil v obroč 300 000 Nemških vojakov->obkoljeni->Von Paulus se preda->z vojsko vred. Stalin ukaže nemškim ujetnikom, da morajo peš v Sibirijo. Teh Nemških vojakov niso pokopali. Od 300 000 se jih vrne v Nemčijo le 6 000. Nemce potiskajo nazaj proti Evropi (general rdeče armade- Žukov)->posledično pride do:

c.) **Bitke pri Kursku (največja tankovska bitka):** nadaljevanje bitke za Stalingrad. 10 dnevna bitka med Nemci (Model) in Sovjeti (Žukov). Nemci izgubijo 1500 tankov in 1000 letal. Težava Nemcev: močvirnata pokrajina->tu obstane nemška armada. Nemcem odpove tudi logistika. Rusi tako hitro zavzamejo Kijev.

8.9.1943 – kapitulira Italija; že 25.7.1943 odstavi Musolinija in ga nasledi maršal Badoglio. Italija se znajde v 2 delih. Nemci v operaciji OS zasedejo J od Rima, kjer se je fronta ustalila.

WANNSEE: 20.1.1942-na konferenci sprejmejo dokončno rešitev judovskega vprašanja.

->začetek genocida nad Judi=>6 mio žrtev

->ključno taborišče: Auschwitz-Birkenau

->prvi množični pomor s plinom=>3.11.1943 genocid na Poljskem; v enem dnevu pomorijo 43 000 Judov

->testirali so reaktivno letalo v Nemčiji: Me262

->v Chichagu začne delovati prvi jedrski reaktor

->zračni napadi na Nemška mesta

->2 atentata na Hitlerja; l. 1943 mu podtaknejo bombo, a ne umre... naredi samomor.

KOLABORACIJA IN ODPORNIŠKA GIBANJA

Razvoj kolaboracije in odporniških gibanj.

Collaboration : kolaboracija; Fr. beseda, pomeni sodelovanje z okupatorjem, s sovražnikom.

Kolaboracija je bila v Nemškem rajhu zelo različna. Izhaja iz tega, kako so Nemci upravno razdelili okupirano ozemlje.

Beležimo 5 stopenj/tipov upravne razdelitve:

- ♥ OSREDNJI RAJH (Avstrija, Nemčija)
- ♥ PRIKLJUČENA OZEMLJA (Poljska)-Nemci izven matične domovine
- ♥ OKUPIRANA OZEMLJA Z ASIMILACIJO (Slovenija)
- ♥ OKUPIRANA OZEMLJA PREZ PREDVIDENE ASIMILACIJE (Nizozemska, Belgija, S Francija)
- ♥ AVTONOMNE KOLABORANTSKE DRŽAVE (Norveška, Vichyska Francija, NDH, Slovaška)

Nacisti so ljudstva razdelili na 3 dele/rase:

- ♥ HERRENVOLK=rasa gospodarjev-arijci: Nemci, Norvežani, Flamci (predel Belgije, govorijo Nizozemsko), Danci
- ♥ HILFSVOLK=pomožna ljudstva=nearijska
- ♥ JUDJE in SLOVANI

Pozivna demografska politika:

->v Nemčiji-za l. 1980: 100 mio arijcev

->41 mio ljudi-usmrčenih-nearijci-Judje, Slovani

Nemci ne upoštevajo nobene odločbe mednarodnega prava. **Pospešujejo kolaboracijo:**

- ♥ Izpostavljena **VERSKA KOLABORACIJA**
- ♥ **ETNIČNA KOLABORACIJA** (vse proti judom)
- ♥ **NACIONALNA KOLABORACIJA** (Nemci proti Poljakom)

Vzroki za kolaboracijo:

- ♥ **IDEOLOŠKI**
  - >SLO: nasprotniki komunistov
  - >simpatizerji nacistov
- ♥ **EKSISTENCA** (npr.za preživetje delaš v tovarni, kjer izdelujejo izdelke,ki so potrebni za nemško vojsko)
- ♥ **PSIHOLOŠKI** (zastrahovanje)
- ♥ **OBLASTNI** (pritti na oblast s pomočjo sodelovanja s sovražnikom)

♥ GOSPODARSKI

Izjemi kolaboracije: Hrvaška, Slovaška-> Hitler jim je ponudil lastno državo.
Gre za primer **NACIONALNE KOLABORACIJE**.

GEOGRAFSKA KOLABORACIJA: Norveška, Nizozemska

VOJAŠKA KOLABORACIJA: domača policija + prostovoljci-> najvišja stopnja kolaboracije; namenjena za delovanje/ bojevanje proti uporniškim skupinam, zavarovanje prometnic in preganjanje Judov.

GOSPODARSKA KOLABORACIJA: najbolj znana, najstarejša. Izhaja iz načela kapitala, ki zasleduje profit. Gospodarski kolaboranti: vojni dobičkarji: najbolj jo izkoristijo nemški industrialci, ki so delali za nemško vojsko.

Kvirling=kolaborant

Vidkun Quisling-Norveški nacist

Nemci so delali razlike v kolaboraciji:

-> višji in nižji sloji

-> Slovane so proti koncu vključili v kolaborantske enote.

Nemci unovčijo enote prostovoljcev pod Nemškim poveljstvom Charlemagne-najbolj znana prostovoljna kolaborantska enota na Nizozemskem, v Belgiji in Franciji.

Kolaboracija v SZ- proti komunizmu

Nemci gradijo na **PROTIRUSKEM** in **PROTIKOMUNISTIČNEM** razpoloženju.

RETORZIJA: -pravniški izraz
-obračunavanje s kolaboranti po 2. svetovni vojni

Najhujša retorzija v Jugoslaviji-v Sloveniji- zajame 10% prebivalstva, lotijo se tudi taboriščnikov: približno 200 000 žrtev.

ODPORNišKA GIBANJA

Partizan: borec proti okupatorju, ki se uveljavi v 19. stol. (Fr)

Guerila: pomanjševalnica od guera-vojna

->vojskovanje z okupatorjem po načelu manjših spopadov->odporniške enote brez frontalnega napade

Zakaj odpor?

- *brutalnost okupacije
- *genocidni nameni okupatorjev

Odporniške akcije:

- ***manjše** (sabotaže, bojkot, propagandne in obveščevalne akcije)
- ***večje** (atentati, diverzije, oborožene in vojaške akcije)

Iz odporniških gibanj nastanejo prave vojske (partizani na SLO)

Po prepričanju odporniških gibanj prevladuje levica (uporništvo+izvedba revolucije)

Francija je razdeljena:

- ♥ Vichyska Francija
- ♥ Ostalo ozemlje – Ne, Pr

Razdeljena tudi glede odpora:

- ♥ **Liberalni intelektualci in sindikati** (izvajajo prve akcije-so prvi uporniki; reševanje Judov in pregnancev)
- ♥ **Komunisti** (ustanovijo lastno gibanje, poznani kot Makiji)
- ♥ **Desničarji** (združeno gibanje odpora, vodi Charles de Gaulle; l. 1943 združi vse Fr. upornike v Francoski komite nacionalne osvoboditve; cilj komiteja-postane začasna vlada-s tem preprečijo komunistično revolucijo.

Britanci so urili Francoske komandose in obveščevalce.

Italija

1941: se organizirajo komunisti-**Garibaldinci**

1943: so poskusili združiti vse politične opcije=CLN-organizacija:komite narodne osvoboditve, združitev se ne obnese

RESISTENCA: italijanski odpor,najmočnejši na severu. Na S tudi garibaldinci
l. 1945 **umorijo Mussolinija**

Grčija

2 tabora/gibanji:

- *ELAS-komunisti
- *EDES-desničarske-meščanske stranke

Obema je bilo skupno le eno: **pripravljajo se na britansko izkrcanje** (so proti izkrcanju)

1943 pride do državljanske vojne, zato ustanovijo enotno vlado pod vodstvom desničarja Papadreja, ki je združil obe gibanji v enotno vlado. Po 2. svetovni vojni ima Papadrev načrt za razorožitev levice-gibanja elas.

1946- na referendumu izglasujejo vrnitev kralja-Grčija ostane kraljevina, kar pripelje do **3-letne državljanske vojne**

Poljska

-je rekorderka po številu odporiških gibanj, imela jih je kar 300; večina gibanj je bila zvestih begunski vladi v Londonu. Le-ta l. 1943:

- ♥ Ustanovi domovinsko vojsko=**ARMIA KRAYOWA**
- ♥ Prorusko usmerjeni Poljaki ustanovijo narodno ljudsko vojsko=**ARMIA LUDOVA**
- ♥ Tretje gibanje je brez posebnega imena, vodi ga Poljski general Anders-delujoči v rdeči armadi. Preko 100 000 vojakov se vključi v rdečo armado.

1.8.1944: Krayowa izvede **Varšavsko vstajo**, ki je bila po 63 dneh zadušena iz strani Nemcev, ker Rusi niso intervenirali na zahtevo Stalina (po tem Rusi zavzamejo Varšavo)

Sovjetska zveza

Najmočnejši odpor: na ozemlju pod Nemci se formirajo odporiške enote Rdeče armade.

Tanja-simbol odpora-obesijo jo po upor in jo več tednov pustijo mrtvo viseti pri Kijevu. Upori nastanejo zato, ker so Nemci prehitro prodirali in niso imeli časa zapreti vseh sovjetov.

Nemčija

Protinacizem + protivojno razpoloženje

2 organizaciji;

- ♥ **RDEČI ORKESTER**(obveščevalna dejavnost)- najmočnejši so na Bavarskem
- ♥ **BELA ROŽA**(propaganda)-najmočnejši so v Münchnu; Maksimiljan Uni

Odpor v generalskih vrstah: pripravljajo atentat (neuspešen) na Hitlerja v Volčjem brlogu.

DOGOVORI IN KONFERENCE

Vsebina in pomen **Atlantske listine!**

Podpišeta jo **Churchill** in **Roosevelt** na ladji **Prince of Wells** ob Kanadski obali, avgusta 1941.

Veliki trije zavezniki med 2. svetovno vojno:

*ZDA (Roosevelt)

*VB (Churchill)

*SZ (Stalin)

gospodarsko najmočnejše in najmanj prizadete zaradi 2. svetovne vojne

ZDA ima vodilno vlogo

1.1.1942- Washington: podpisan dogovor o rojstvu OZN. **Temeljne točke deklaracije ZN.**

Avgust 1942- Moskva; **Stalin & Churchill** : dogovor o odprtju 2. fronte v Evropi za »sprostitvev« SZ

Januar 1943- Maroko, Casablanca: **Churchill in Roosevelt** o odprtju druge fronte v Evropi; Roosevelt forsira Francijo; Churchill forsira Balkan

*izkrcaje v Siciliji

*do izkrcaja v Franciji ni prišlo

*Roosevelt uporabi izraz za Nemčijo: Brezpogojna Kapitulacija

28.11.-1.12.1943: **Teheran-konferenca**, prvič se srečajo veliki trije in se **dogovorijo o drugi fronti v Evropi**. V Normandiji operacija DAN D (overlord) Istočasno naj bi napadli Sovjeti z V. Stalin predlaga poboj nacistov v opomin človeštva. Nemce je treba poraziti pred Japonsko-> kar se tudi zgodi!

4.2.-11.2.1945: **Jalta na Krimu**; **veliki trije se dogovarjajo o povojni ureditvi sveta**. Na dan pridejo velike razlike med njimi: na eni strani SZ in drugi strani VB in ZDA. Dogovor o ustanovitvi Varnostnega sveta pri OZN (pravica VETA-zadnji pogoj za ustanovitev OZN; ima jo 5 stalnih članic)

25.4.1945: **San Francisco**; **ustanovitev OZN**. Avstrijo in Nemčijo naj bi po vojni razdelili na 4 okupacijske cone (še za Francijo). SZ legalizira pridobitve iz 2. svetovne vojne; dobi odškodnino.

Zmagovalka konference na Jalti je SZ.

PORAZ NEMČIJE IN NJENIH ZAVEZNIK

6.6.1944: **DAN D**= operacija **overlord** v Normandiji.

Istočasno prodira SZ iz V proti Nemčiji. Obe armadi naj bi se srečali na razmejitveni črti **Trst-Rostock** pri kraju Torgau-25.4.1945->simbolni zaključek vojaških operacij.

Italija: zaključni boji l. 1944-maj; prebita fronta južno od Rima (pri samostanu Montecassino); junija 1944-**osvobojeni Rim!**

Maj 1945- **VOJNA V EVROPI SE KONČA**

Overlord-narejena po principu vojaških spopadov v 1. svetovni vojni (t.i. DESANT); avtor principa je **Churchill**-masovno izkrcanje; že prvi dan umre 12 000 ljudi 170 000.

Na Francoskem ozemlju: 1 mio zaveznikov.

Dosežejo 1. večje uspehe. Calais obkolijo 100 000 Nemških vojakov.

25.8.1944 **pade Pariz**

7. in 8. maj 1944 podpis **kapitulacije Nemčije**: Reims=z zahodnimi silami
Karlhorst=s sovjeti

Dosežen dogovor z Jaltske konference; Trs-Rostock->meja, ki ločuje VB&ZDA in SZ. Torgau na Labi: 25.4.1945->srečanje zaveznikov.

Operacija sovjetov v **bitki za Berlin**: 21.4.-1.5. Sovjeti so imeli pri prodiranju manj težav kot VB in ZDA.

Hitler naredi samomor.

Nemci proti VB in ZDA v zimi 1944 / 1945 izvedejo še zadnjo ofenzivo v Ardenih (gričevje na območju Belgije)->prodor zaveznikov ustavljen.

Tu so Nemci še zadnjič uspešni. Poskušajo tudi pri Arnheimu, kjer so neuspešni.

VOJNA NA DALJNEM VZHODU-JAPONSKA

Zavezniki (ZDA) Japoncem zasedejo, jim odvzamejo **Burmo**, **Filipine** ter strateška otoka **Iwo Jima** in **Okinawo**

Vietnam, Kitajska=Mandžurija, Indonezija->prepočasno napredovanje-uspehi za Američane prepočasni.

Problem so **kamikaze**-Japonska letala

Američani: -plan za izkrcanje na otoku Kjušu->ni steklo

-odvržejo **atomska bomba**: vržena prva bomba v vojaške namene s civilnimi posledicami; prvo bombardiranje civilistov:

*6.8.: Hirošima

*9.8.: Nagasaki

-150 000 ljudi umre že prvi dan

Istočasno v Mandžuriji napade SZ.

14.8.1945->Japonska ponudi kapitulacijo, ki je bila podpisana 2.9.1945. S tem je bilo **KONEC 2. SVETOVNE VOJNE**.

Nekaj številčk...

->od 78 držav, jih 2. svetovna vojna prizadene 72

->110 mio ljudi-pod orožjem

->45 mio žrtev

->30 mio invalidov

->jedrska bomba, koncentracijska taborišča. Civilisti-

>žrtve!

SLOVENCİ IN OKUPACIJA

Okupacija Slovenije pomeni:

-začetek delitve Slovencev

-začetek izvajanja politike **ETNOCIDA**-jezikovno in kulturno uničenje naroda

Napad na Jugoslavijo:

25.3.1941: Cvetkovič podpiše pristop k trojnemu paktu v imenu Jugoslavije

->izbruh demonstracij->**državni prevrat**.

General **Simovič** prevzame oblast

-obljubi Nemcem zvestobo

-razglasi Petra (je polnoleten) za kralja

-sodeluje z Nemci, a Hitler pripravi napad na Jugoslavijo in Grčijo v operaciji **MARITA**, začne se 6.4.1941 z napadom na Beograd.

Jugoslavija kapitulira v 11 dneh.

Okupatorji, ki so napadli SLO in Jugoslavijo, si razdelijo ozemlje.

Jugoslavija (slaba pripravljenost vojske):

-**Nemčija**: Beograd-Niš

-**NDH**: Zagreb, Banjaluka, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik

-**Italija**: Črna gora

-**Bolgarija**: območje Skopja

Slovenija:

- Nemčija**: Štajerska in Gorenjska brez Ljubljane
- Madžarska**: Murska Sobota; Prekmurje z izjemo Goričkega
- Italija**: Dolenjska, Bela krajina, Notranjska, Ljubljana

Vojna je trajala le **kratek čas**; 6.4.-14.4.1941; v SLO le **6 dni**.

Nemčija

Okupacija v praksi-vsi okupatorji so hoteli SLO ozemlje trajno priključiti svojim državam in etnično spremeniti sestavo njegovega prebivalstva. Nemci so izvajali **ETNOCID** nad Slovenci in razdelili prebivalstvo v **3 skupine**:

- Zavedni Slovenci**
- Nemci**
- Winischarji**

Sprejeli so sklep za izselitev 1/3 Slovencev, največ izgnancev pa bi morali sprejeti v Srbiji in na Hrvaškem.

Zbirno taborišče=Rajhenburg; za SLO: Brestanica.

Uvedejo delovno in vojaško obveznost.

Raznarodovalni ukrepi: prepoved slovenskega jezika v javnosti, ukinejo SLO društva, prepovedan tisk, le nemške šole...

Štajerska domovinska zveza

Koroška ljudska zveza.

Italija

Italijani so **blažji od Nemcev**. Priznali so nam **delno avtonomijo**->v šolstvu, kulturi, znanosti,...

Italijanščina je drugi jezik, tako nasploh kot tudi v šolah.

Premagali naj bi nas na račun svoje kulture; **kulturnostna politika**.

Madžarska

Tudi Madžari so hoteli na hitro popraviti, kar je v času 1. Jugoslavije naredila slovenizacija v teh krajih, in jih dokončno **madžarizirati**. Izgnali so slovenske izobražence in priseljence. V šole so uvedli madžarščino, prepovedali slovenščino in slovenski tisk.

1. 1940 **umre Korošec**-nasledi ga Kulovec. Marko Natlačen-prevzame vodstvo v SLS. Ta se začne dogovarjati z liberalci pod vodstvom Kramerja.

Pomladek je začel organizirati tajne organizacije:

- slovenska legija**
- sokolska legija**

-narodna legija

+

Prostovoljci zvesti kralju=ČETNIKI

LONDONSKE TOČKE(cilji):

-združena, zedinjena Slovenija- dobiti Primorsko in Koroško

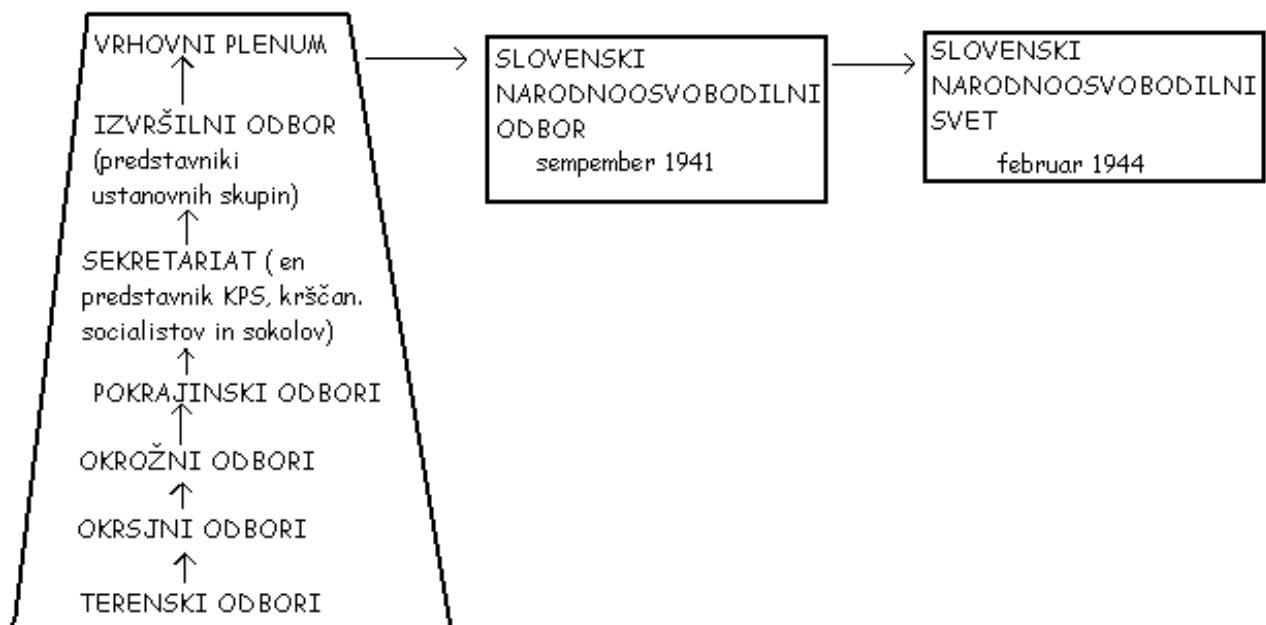
-ohranitev kraljevine Jugoslavije-demokratična, federativna kraljevina

-nova država naj bi bila boj socialna

USTANOVITEV OF in NOB

GESLA OSVOBODILNEGA BOJA Z ZASEDANJA 15.6.1941

1. Pravica slovenskega naroda do samoodločbe, vključno s pravico do odcepitve in združenja z drugimi narodi.
2. Osvoboditev in združitev razkosanega slovenskega naroda, vštrevši koroške in primorske Slovence.
3. Sloga in enotnost zasužnjenih narodov Jugoslavije in vsega Balkana v njihovem boju za osvoboditev.
4. SZ je vodilna sila in glavna opora v osvobodilnem boju slovenskega naroda in vseh zatiranih narodov, j.
5. Osvoboditev je mogoča samo na ruševinah imperializma.
6. Brez boja proti lastni izdajalski kapitalistični gospodi se zatirani narod ne more osvoboditi.
7. Bratstvo in mir med narodi morata biti rezultat protiimperialističnega boja, ki bo porušil imperializem.

TEMELJNE TOČKE OF

1. Proti okupatorjem je treba vršiti neizprosno oboroževalno akcijo.
2. Ta akcija predstavlja izhodišče za osvoboditev in združitev vseh Slovencev.
3. Stoječ na stališču naravne in usodne skupnosti jugoslovanskih narodov Osvobodilna fronta ne priznava
4. Z osvobodilno akcijo in aktivizacijo slovenskih množic preoblikujejo OF slovenski narodni značaj. Slo
5. Vse skupine, ki sodelujejo v OF, so se obvezale, da bodo lojalne v medsebojnih odnosih.
6. Po narodni osvoboditvi prevzame na slovenskem ozemlju oblast Osvobodilna fronta slovenskega narod
7. Po narodni osvoboditvi uvede Osvobodilna fronta dosledno ljudsko demokracijo. Vsa vprašanja, ki pres
8. V skladu s slovesnimi izjavami Churchilla, Roosevelta in Stalina bo po svoji narodni osvoboditvi o notr
9. Narodna vojska na slovenskem ozemlju raste iz Slovenskih narodno-osvobodilnih partizanskih čet in N

Osvobodilna fronta (OF) je slovenska politična organizacija, ki je nastala v odgovor na okupacijo slovenskega ozemlja v drugi svetovni vojni. Pobudnik za ustanovitev OF je bila KPS. V organizacijo je pristopilo 15 manjših strank in skupin. Gre za izven parlamentarne stranke kot so KPS (pod vodstvom Edvarda Kardelja, Krščanski socialisti (pod vodstvom Aleša Stanovnika, Toneta Fajfarja, in Edvarda Kocbeka), liberalno usmerjeni Narodni demokrati - Sokoli (pod vodstvom Josipa Rusa) in liberalci iz Stare pravde (pod vodstvom Črtomirja Nagodeta) ter nestrankarski skupini levičarsko usmerjenih intelektualcev: skupina slovenskih kulturnikov (pod vodstvom Josipa Vidmarja) in skupina antifašistične zveze žena (pod vodstvom Angele Vode).

Na prvem sestanku so prišla najbolj do izraza načela komunistične partije, ki je bila zavezana smernicam KPJ in Kominterne - ta je menila, da so tako fašistične kot zahodne države enako odgovorne za začetek druge svetovne vojne. Po ustanovnem sestanku OF so se začele priprave na oboroženo vstajo, do katere je prišlo po nemškem napadu na SZ. Osvobodilna fronta se je širila, na terenu se je ustvarjala mreža odborov, v katere so ljudje množično vstopali. Osnovna organizacijska mreža je nastajala predvsem po zaslugi razvejene komunistične organizacije. Ker je KPJ prevzela vodilno vlogo v OF in partizanskih enotah so OF zapustili Nagodetovi liberalci, Angelo Vode pa so zaradi nasprotovanja

vodilni vlogi komunistov in prepovedi oboroženega odpora proti okupatorju zunaj OF izločili. Oba sta bila po vojni obsojena, Vodetova na dolgoletno zaporno kazen, Nagode na smrt. Leta 1943 je KPS z Dolomitsko izjavo) tudi formalno uveljavila primat KPS. Člani OF so se morali odpovedati svojim strankam in se vključiti v KPS ali pa organizacijo zapustiti.

Ustanovni sestanek OF je bil 26. aprila 1941 v stanovanju književnika Josipa Vidmarja v Rožni dolini v Ljubljani. Organizacija se je do napada na Sovjetsko zvezo imenovala Protiimperialistična fronta.

OF-organizacija je nastala konec aprila 1941

26. ali 27.4.1941; Vidmarjeva vila-zbrani predstavniki 4 ustanovnih skupin:

- komunisti (Edvard Kardelj, Boris Kidrič,...)
- krščanski socialisti (Tone Fajfar, Edvard Kocbek,...)
- sokoli (levičarji-liberalci)
- kulturniki

Tihe demonstracije

4 operativne cone partizanske vojske:

- Gorenjska
  - Dolenjska
  - Notranjska
  - Primorska
- po teritorialni razdelitvi

Narodnoosvobodilni boj, tudi narodnoosvobodilna borba (kratica NOB) je oznaka za obdobje med leti 1941 in 1945, ko je KPJ vodila boj proti okupatorjem na območju Jugoslavije in s tem Slovenije.

Narodnoosvobodilni boj je izraz s katerim označujemo oborožen boj Osvobodilne fronte in partizanskih enot proti okupatorjevim in kolaboracijskim enotam na območju Slovenije in Jugoslavije. V času druge svetovne vojne, po okupaciji Jugoslavije in napadu na Sovjetsko zvezo, so se nekatere izven parlamentarne stranke in skupine odločile za oborožen boj proti okupatorju. S tem so se pridružile zavezniški antifašistični koaliciji. 15 različnih strank in skupin je bilo zbranih v Osvobodilni fronti, ki je združevala stranke kot so Komunistična partija Slovenije, Krščanski socialisti, Narodni demokrati - Sokoli, liberalci Stare pravde, ali skupine kot sta skupina slovenskih kulturnikov

in skupina antifašistične zveze žena. Komunisti so zelo hitro prevzeli vodilno vlogo pri oboroženem boju, saj so komunisti vodili oborožene partizanske formacije.

V času druge svetovne vojne so pripadniki Narodno osvobodilne vojske, ki so se po zgledu iz Sovjetske zveze imenovali partizani, utrpeli najvišje vojaške izgube v Sloveniji. Ubitih je bilo okoli 27.000 pripadnikov NOB. Velika večina jih je bilo ubitih v spopadih z nemškimi, italijanskimi ali domobranskimi enotami. 1.032 jih je umrlo v taboriščih, okoli 830 so jih postrelili kot talce, zaradi mučenj jih je v zaporih umrlo 133. Najmanj 433 jih je usmrtila partizanska vojska sama, del zaradi dezerterstva in nekaterih drugih disciplinskih prestopkov, v tem številu so zajeti tudi tisti, proti katerim ni bil uveden sodni postopek. Najmanj 862 jih je bilo razglašanih za pogrešane.

Od protipartizanske strani je bilo ubitih 13.483 pripadnikov Slovenskega domobranstva (11.000 po vojni), 813 pripadnikov Prostovoljne komunistične milice, 362 pripadnikov Jugoslovanske kraljeve vojske v ilegali. V času druge svetovne vojne je bilo ubitih še 9.759 Slovencev mobiliziranih v nemško vojsko, 1.172 Slovencev mobiliziranih v italijansko vojsko in 415 mobiliziranih v madžarsko vojsko.

DRŽAVLJANSKA VOJNA

Obe nasprotujoči si strani (komunisti in skrajneži iz katoliškega tabora) sta si že od začetka prizadevali dobiti vodilno vlogo med Slovenci, pripravljenost za sodelovanje pa je hitro kopnela.

Varnostno obveščevalna služba OF (VOS), ki je bila povsem pod komunističnim nadzorom, je že jeseni začela obračunavati s kolaboracionisti, kmalu pa tudi s političnimi nasprotniki. V Ljubljani so začeli ubijati ljudi, ki so bili nasprotniki komunizma, ni pa bilo nujno, da so sodelovali z okupatorji. Zlasti odmevni atentati na nekaj katoliških študentskih organizatorjev, na katoliškega politika Marka Natlačena, ... Do poletja 1942 je partizanska stran v Ljubljani usmrtila okrog 60 ljudi, na Dolenjskem in Notranjskem pa nekaj sto. Prihajalo je celo do skupinskih umorov, pobojev celih družin in mučenj.

Marca 1942 je prišlo do sporazuma o ustanovitvi Slovenske zveze kot glavne predstavnice slovenske protirevolucionarne politike.

Nastajati so začele vaške straže, da bi branile ljudi pred partizanskim nasiljem. Italijanske okupacijske oblasti so tu videle priliko zase zato so v Ljubljani

ustanovili Prostovoljno protikomunistično milico. Italijani so jih oskrbovali in oborožili z lahkim orožjem. Do konca leta 1942 je bilo v Ljubljanski pokrajini že 71 postojank z več kot 4500 vojaki, do poletja 1943 pa je število naraslo na več kot 10 postojank in 6000 vojakov.